LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
9.11.2020

Verkkojen Eurooppa –asetus (CEF; Connecting Europe Facility); U-jatkokirjelmä

U-jatkokirjelmä (UJ 35/2020 vp) täydentää Verkkojen Eurooppa -asetusehdotuksesta 9.8.2018 annettua valtioneuvoston kirjelmää (U 74/2018 vp). Siinä kuvataan, mitä muutoksia Verkkojen Eurooppa-rahoitusvälineeseen on tehty Itävallan, Romanian, Suomen, Kroatian ja Saksan puheenjohtajakausilla ja kuinka käsittely jatkuu EU:n monivuotisesta rahoituskehyksestä saavutetun kokonaisratkaisun jälkeen.

Verkkojen Eurooppa -asetuksessa kuvataan kriteerit, joilla rahoitus kohdennetaan hankkeille liikenne-, digitaali- ja energiasektoreilla. Liikenne- ja viestintäministeriö koordinoi koko asetusehdotuksen EU-käsittelyä ja vastaa asetuksen liikenne- ja digitaaliosuuksista. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa asetuksen energiaosuudesta ja puolustusministeriö osallistuu sotilaallista liikkuvuutta koskevan osuuden valmisteluun.

Komissio antoi asetusehdotuksen 6.6.2018. Liikennesektorilla komission esitys oli Suomelle erittäin hyvä. Seuraavalla rahoituskaudella Suomi voi hakea rahoitusta myös Pohjanmeren–Baltian ydinverkkokäytävän Suomen halki kulkevan jatkeen hankkeille, mikä huomattavasti lisää tukikelpoisten hankkeiden määrää verrattuna nykyiseen rahoituskauteen. Tämä tarjoaa hyvät mahdollisuudet Suomen saannon kasvattamiselle. Suomen saanto liikenteen yleisestä budjetista on nykyisellä rahoituskaudella noin 250 miljoonaa euroa ja oli edellisellä rahoituskaudella noin 190 miljoonaa euroa. Tämä on 1,5–2,0 prosenttia Verkkojen Eurooppa -rahoitusvälineen liikenteen budjetista. Saantoon on suuri vaikutus sillä, miten hyvin kulloisenkin rahoitushaun kriteereihin sopivia hankkeita Suomella on tarjolla.

Neuvosto ja Euroopan parlamentti saavuttivat 7.3.2019 asetusehdotuksesta osittaisen yhteisymmärryksen, joka kattoi kaiken muun paitsi rahoituskehyksiä koskevissa neuvotteluissa (MFF) ratkaistavan budjetin ja siihen keskeisesti liittyvät säännökset. Neuvotteluissa komission esitykseen tehtiin vain pienehköjä muutoksia; esim. ydinverkkokäytäviin ei tehty olennaisia muutoksia ja myös Suomelle tärkeä Pohjanmeren–Baltian ydinverkkokäytävän jatke säilyi listalla. Tukikelpoisten toimien listalle lisättiin raideyhteydet lentoasemille. EU:n tuen osuuteen ei tullut olennaisia muutoksia. Sotilaallisen liikkuvuuden hankkeiden erityisvaatimuksista asetukseen lisättiin Verkkojen Eurooppa -välineestä käydyissä neuvotteluissa oma artiklansa. Digitaalialalla tukikelpoisten toimenpiteiden listalta poistettiin kotitalouksien huippunopeiden yhteyksien rakentaminen.

Edellä kerrotun neuvoston ja Euroopan parlamentin osittaisen sovun jälkeen jäätiin odottamaan rahoituskehyksiä koskevien neuvottelujen etenemistä. Eurooppa-neuvosto saavutti 17–21.7.2020 yhteisymmärryksen EU:n monivuotisesta rahoituskehyksestä. Sen mukaan Verkkojen Eurooppa -välineestä rahoitetaan 11,4 miljardilla eurolla liikennesektorin ”yleisen määrärahan” hankkeita. Lisäksi koheesiomaiden käyttöön päätettiin osoittaa 10 miljardia euroa ja sotilaallisen liikkuvuuden hankkeisiin 1,5 miljardia euroa (uusi määräraha). Digitaalialan hankkeisiin osoitettiin 1,8 miljardia euroa.

Tämän jälkeen neuvottelut Verkkojen Eurooppa -asetuksesta Euroopan parlamentin kanssa ovat jatkuneet Saksan puheenjohtajakaudella. Puheenjohtajavaltion tavoitteena on saada Verkkojen Eurooppa -välinettä koskeva lainsäädäntö voimaan ensi vuoden alusta. Neuvotteluja Euroopan parlamentin kanssa käydään rinnakkain monivuotisesta rahoituskehyksestä käytävien neuvottelujen kanssa. Yhteisymmärryksen rahoituskehyksistä on synnyttävä ennen kuin Verkkojen Euroopasta voidaan saavuttaa sopu. Ensimmäinen trilogi Verkkojen Eurooppa –asetuksesta oli 26.10.

Suomi hyväksyy puheenjohtajan ehdotuksen Verkkojen Eurooppa -välineen rahoituksesta, joka on Eurooppa-neuvoston heinäkuisten päätelmien mukainen. Suomi pitää tärkeänä, että asetusehdotuksesta päästään nopeasti ratkaisuun heinäkuun Eurooppa-neuvoston linjausten mukaisesti ja Verkkojen Eurooppa -rahoitusväline saadaan näin käyttöön heti uuden rahoituskauden alussa tammikuussa 2021.